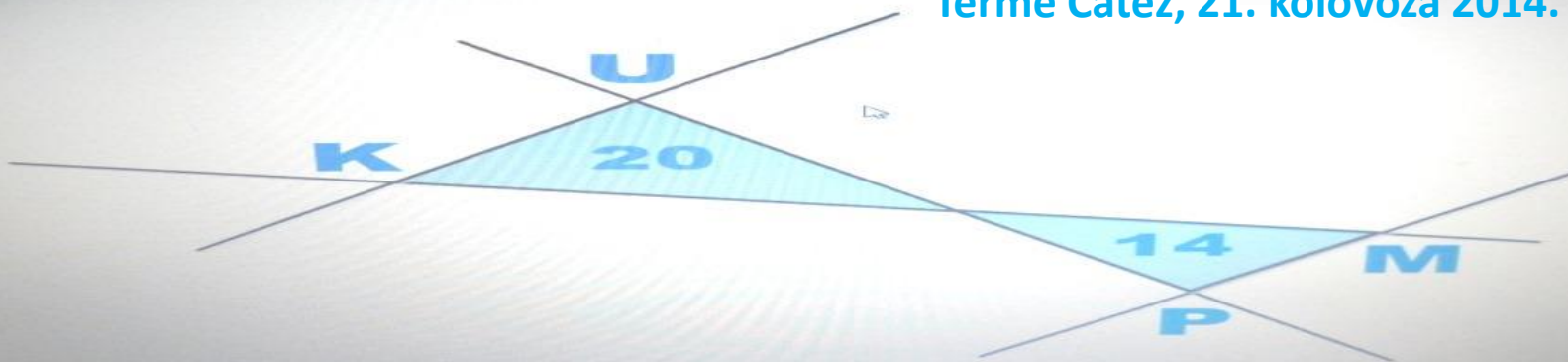

Učenje temeljeno na čitanju s razumijevanjem

Nives Baranović
Filozofski fakultet, Split

Terme Čatež, 21. kolovoza 2014.

Zavod Republike Slovenije za šolstvo
The National Education Institute Slovenia

Molila bih nekog dobrovoljca da pročita i objasni sljedeće zapise?

$$(\forall x, y \in \mathbb{R})(x \cdot y < 0) \Rightarrow [(x > 0 \wedge y < 0) \vee (x < 0 \wedge y > 0)]$$

$$f : \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{N}, f(x) = -3x + 1$$

$$\sum_{n=1}^{+\infty} \frac{1}{2^n} = 1$$

$$e^{i\pi} = -1$$

Molila bih nekog dobrovoljca da pročita i objasni sljedeći zapis?

....59. Le7-c5?, g6-g5!!; 60. f4:g5, d5-d4+; ....

Dio zapisa odigranih poteza u jednoj partiji šaha između Kotova (bjele figure) i Botvinika (crne figure)

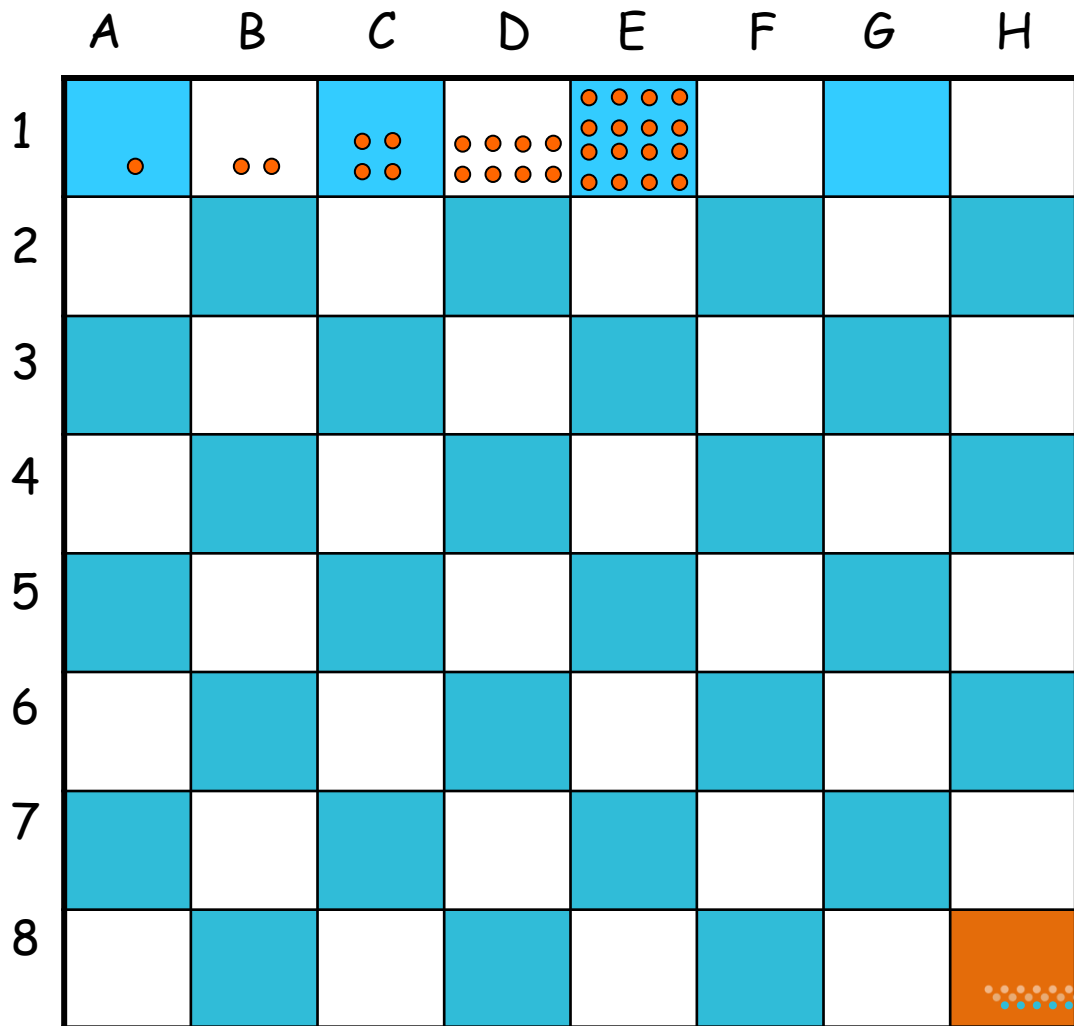
Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

Šah i matematika....

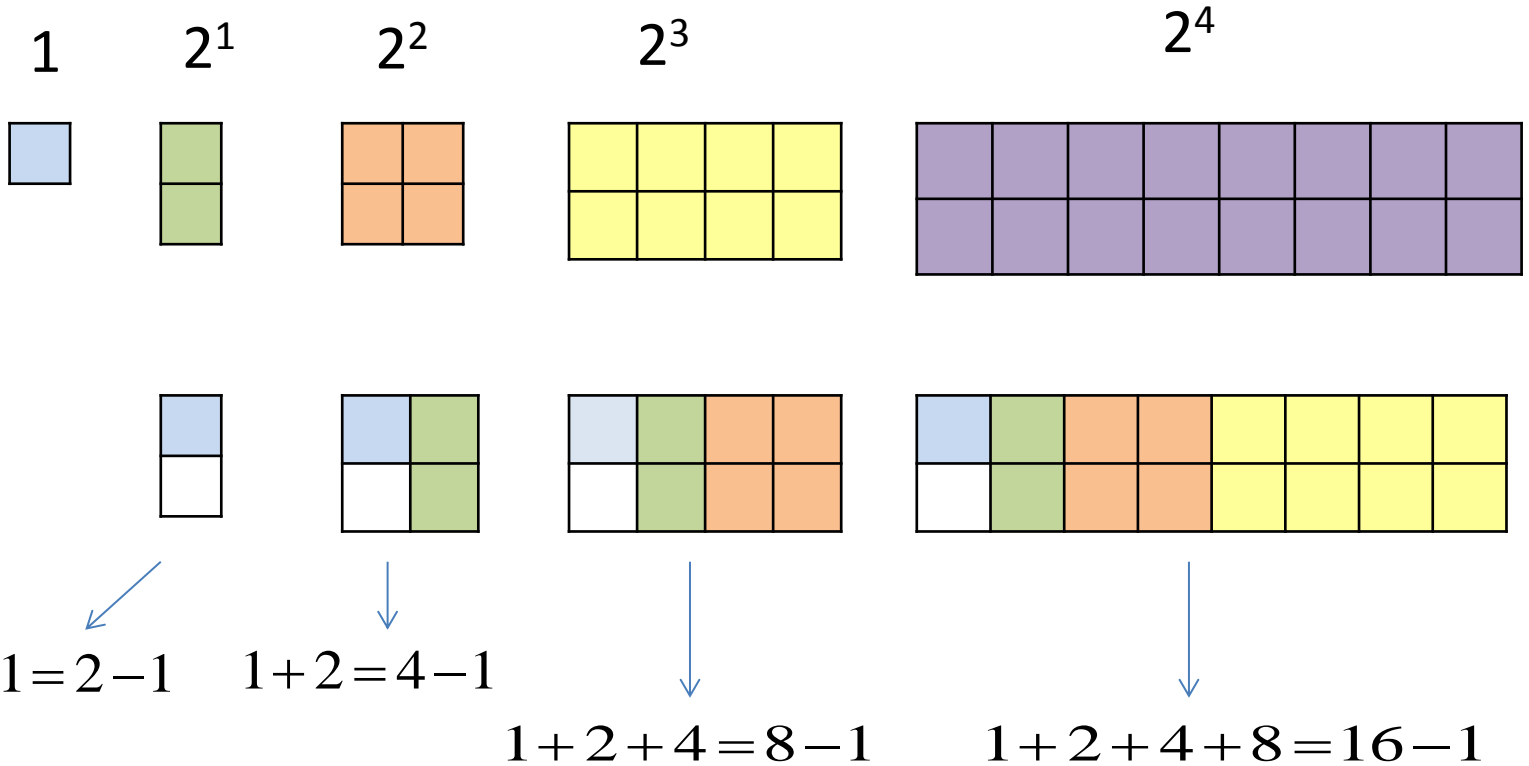

Osjećaj za količinu

$$2^{63}$$

$$1 + 2 + 2^2 + 2^3 + \dots + 2^{63} =$$

$$\Rightarrow 1 + 2 + 4 + 8 + \dots + 2^{63} = 2^{64} - 1$$

Kako bi odredili koliko je $2^{64} - 1$ zrna pšenice?

18 446 744 073 709 551 615

18 kvintiliona
446 kvadriliona
744 triliona
73 biliona
709 miliona
551 tisuća
i 615 zrna pšenice.

Kojih dimenzija bi trebao biti silos da u njega stavimo
svu tu pšenicu?

Ako nastavimo proces...

...dolazimo do geometrijskog reda koji divergira.

$$\sum_{n=0}^{+\infty} 2^n = +\infty$$

No, zbroj beskonačno mnogo članova nekog geometrijskog niza može biti i konačan:

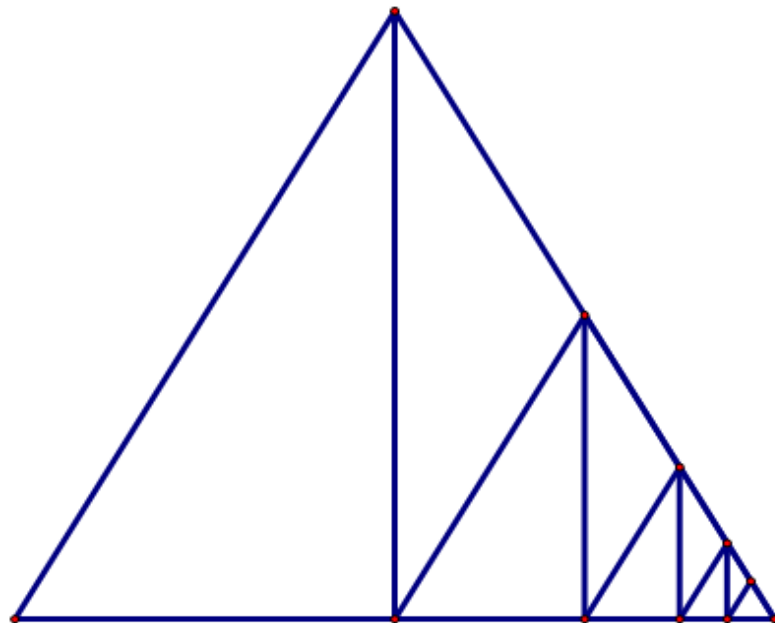
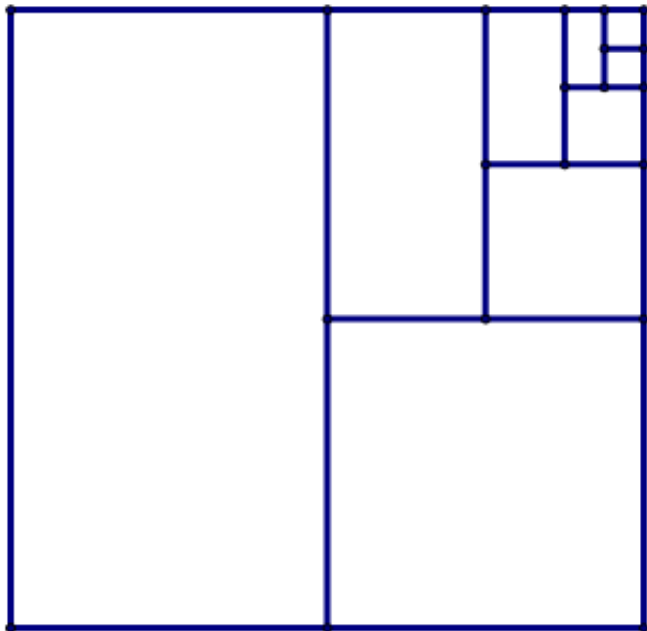
$$\frac{1}{2} + \frac{1}{2^2} + \dots + \frac{1}{2^n} + \dots = 1$$

$$\sum_{n=1}^{+\infty} \frac{1}{2^n} = 1$$

Kako tu činjenicu približiti učenicima?

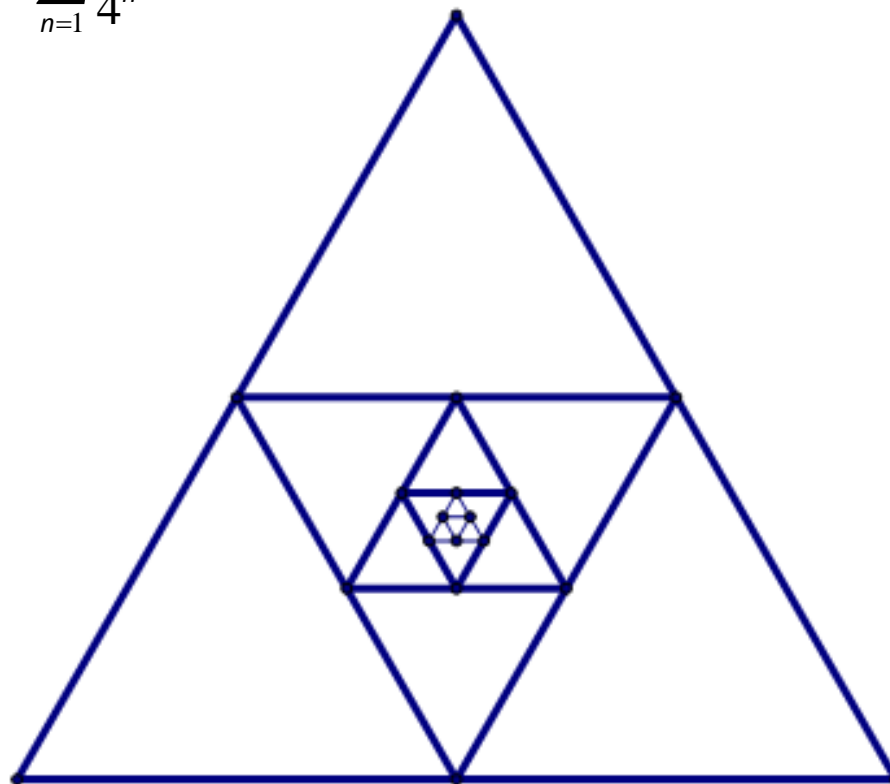

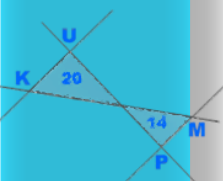
$$\sum_{n=1}^{+\infty} \frac{1}{2^n} = 1$$

$$\frac{3}{4} + \frac{3}{4^2} + \dots + \frac{3}{4^n} + \dots = 1$$

$$\sum_{n=1}^{+\infty} \frac{3}{4^n} = 1$$

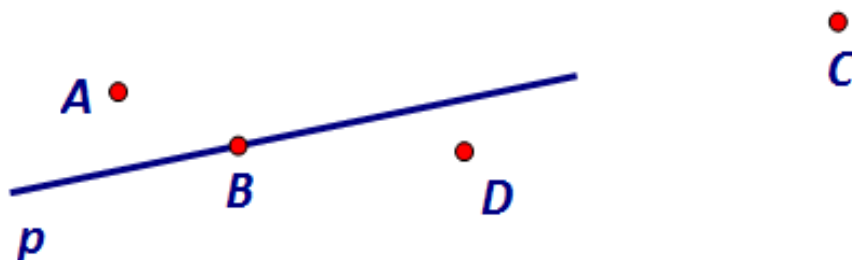

Zor je nužan, ali ne i dovoljan...

Kako bi opisali odnos pravca p i preostalih
elemenata na slici?

Kako bi taj odnos simbolički zapisali?

$$p \cap k = A$$

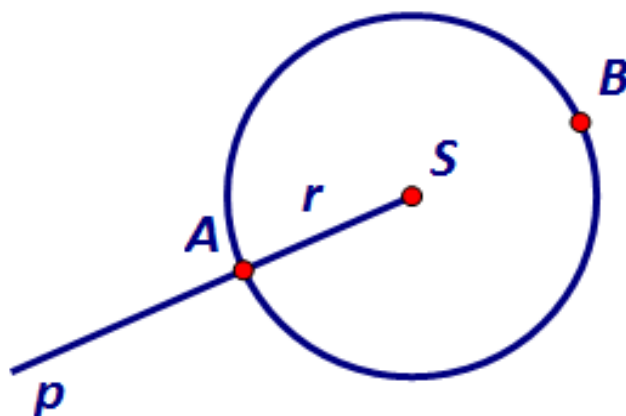
$$p \cap k = A, B$$

$$p \cap k = \{A, B\}$$

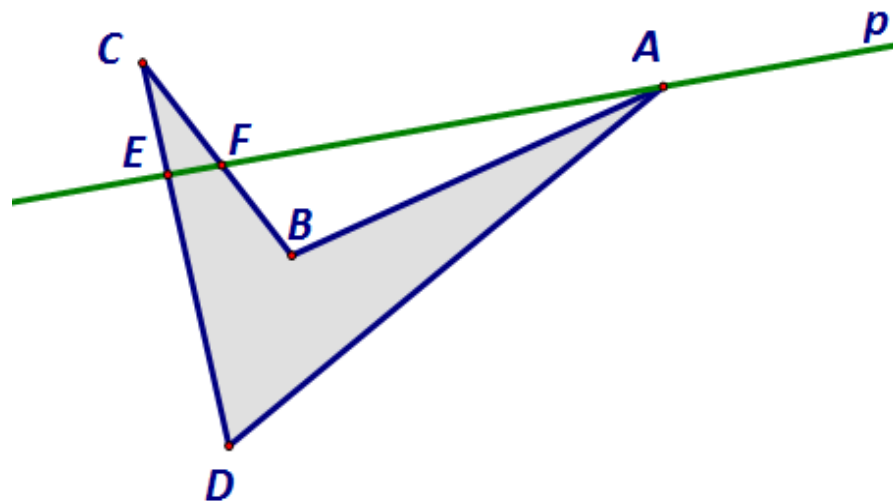
$$p \cap k = \{A, B, S\}$$

$$p \cap k = \{\overline{AB}\}$$

$$p \cap k = \overline{AB}$$

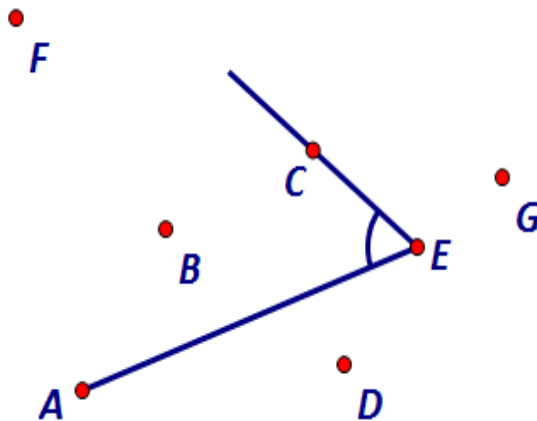

Što sve može biti presjek pravca p i nekonveksnog četverokuta $ABCD$?

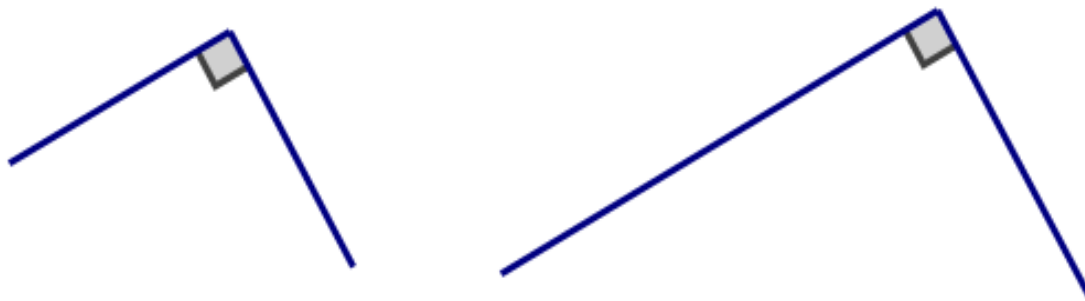

Svoj odgovor prikazati grafički, opisno i simbolički.

Koje točke pripadaju, a koje ne pripadaju
kutu?

Koji od dvaju prikazanih kutova je veći?

Jednakokrani trokut...

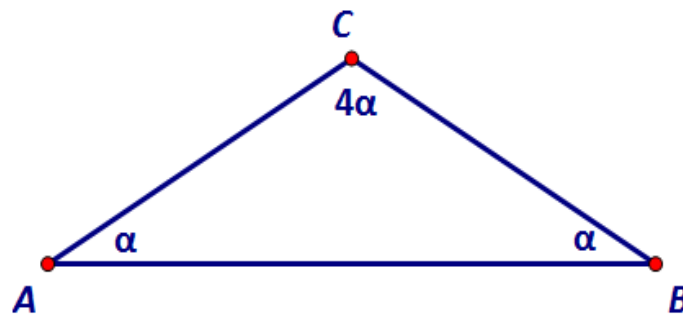
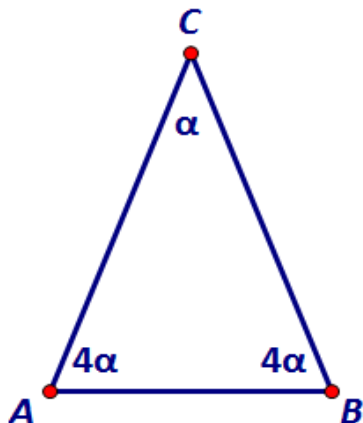
Zadatak: Jedan kut jednakokračnog trokuta jednak je četverostrukom kutu jednog od preostala dva. Odredite veličine kutova tog trokuta.

Rješenje: Veličine kutova trokuta su:

$$80^\circ, 80^\circ \text{ i } 20^\circ$$

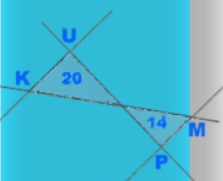
ili

$$30^\circ, 30^\circ \text{ i } 120^\circ$$

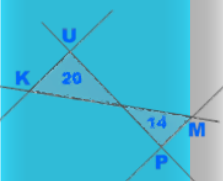
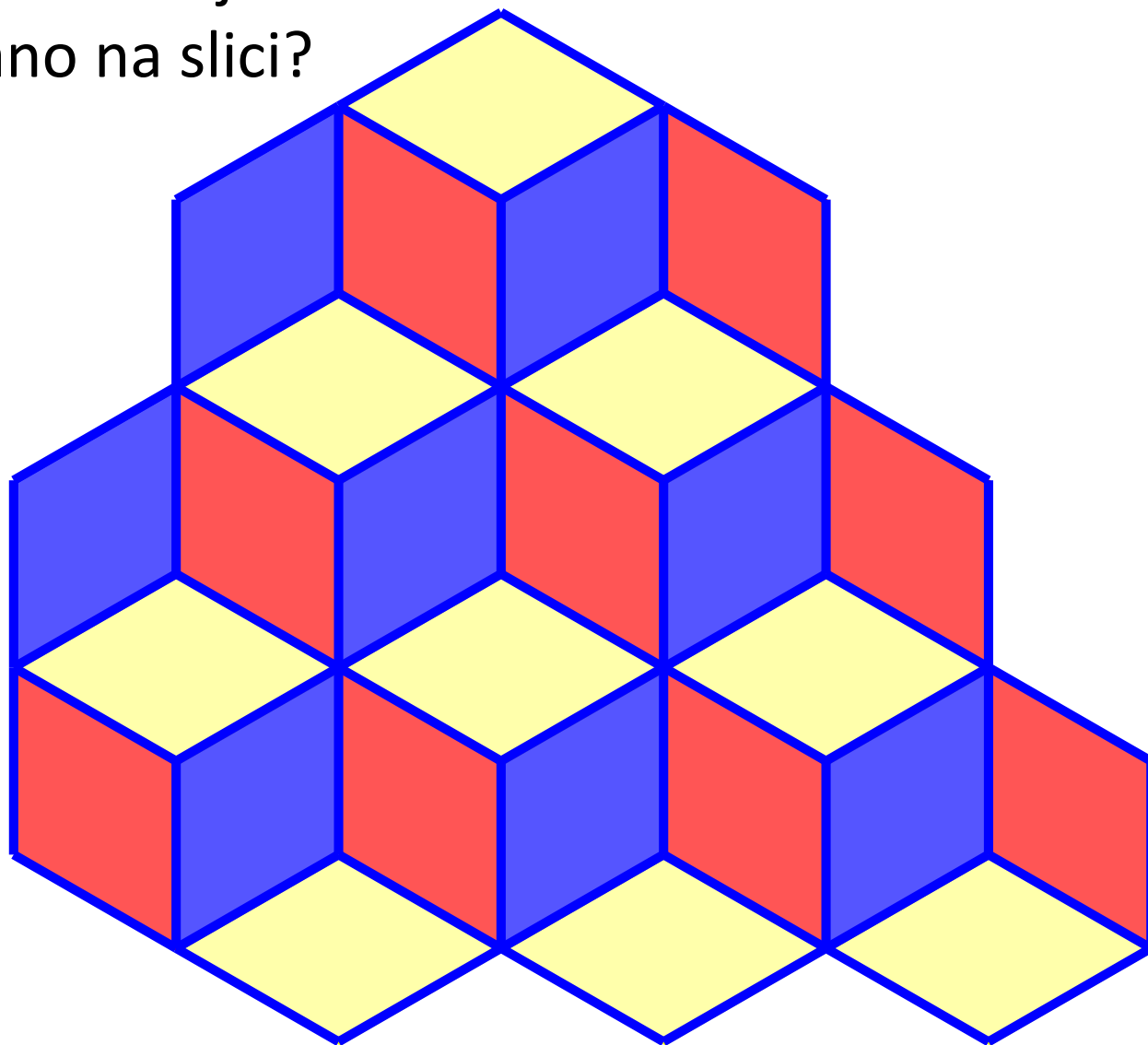
Zavod
Republike
Slovenije
za okolje

Mala zrnca oprostornom zoru...

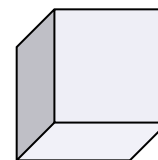
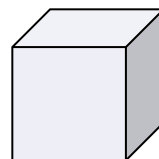
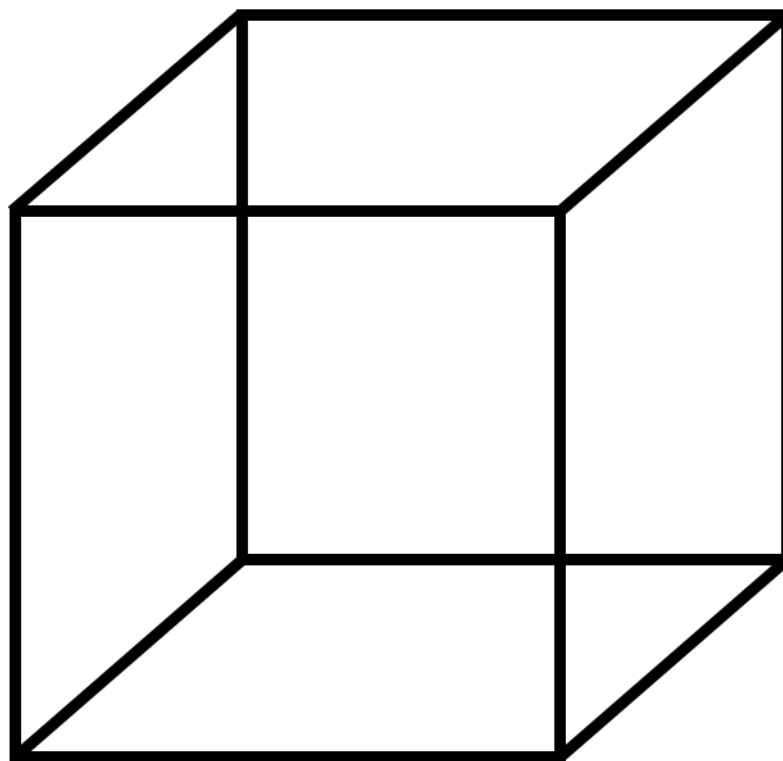
Koliko kocaka je
nacrtano na slici?

Je li baza ovog
tijela
paralelogram ili
kvadrat?

Je li tijelo stoji na
podu ili je
obješeno o
strop?

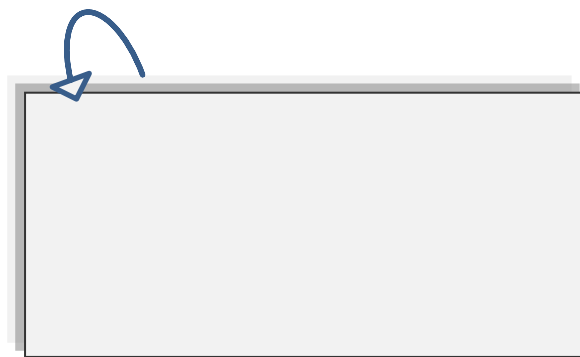
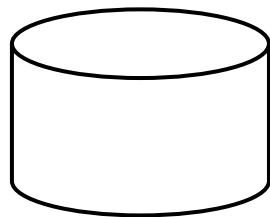

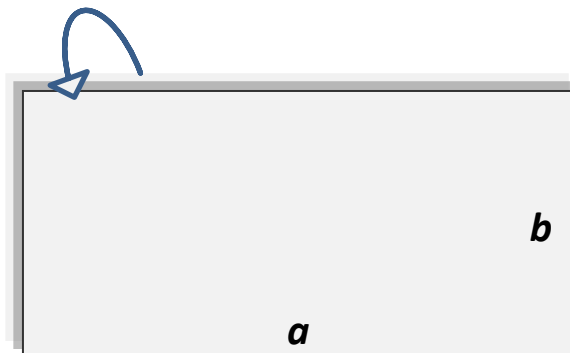
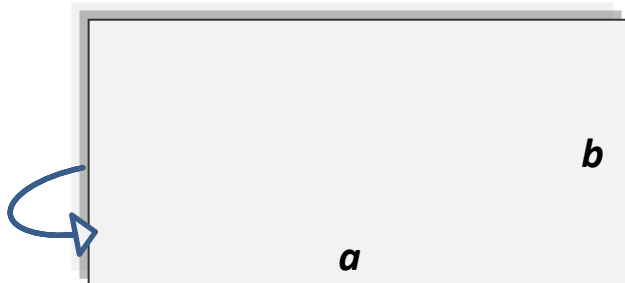
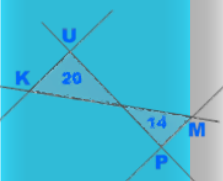
Neckerova kocka

Crtanje

Rotacijska tijela...

Uzmimo dva lista papira jednakih dimenzija 40cm x 20cm te od njih oblikujmo šuplji valjak tako da jednom visina bude kraća stranica lista, a drugom da visina bude dulja stranica lista. Hoće li dva valjka tih dimenzija zauzimati jednaki prostor ili ne? Argumentirajte svoj odgovor.

$$2r\pi = a \Rightarrow r_1 = \frac{a}{2\pi}$$

$$v_1 = b$$

$$V_1 = \frac{a^2 b}{4\pi}$$

$$2r\pi = b \Rightarrow r_2 = \frac{b}{2\pi}$$

$$v_2 = a$$

$$V_2 = \frac{ab^2}{4\pi}$$

$$V_1 : V_2 = \frac{a^2 b}{4\pi} : \frac{ab^2}{4\pi} = a : b$$

Volumeni su jednaki kada je $a = b$.

[Animacija u programu dinamičke geometrije.](#)

Valjak maksimalnog volumena

Kada će valjak imati maksimalni volumen, ako je zbroj duljina radijusa i visine tog valjka konstanta i iznosi 6.

$$r + v = 6 \Rightarrow v = 6 - r$$

$$V = B \cdot v, \quad V = r^2 \pi \cdot (6 - r)$$

$$V(r) = 6r^2 \pi - r^3 \pi$$

$$V'(r) = \pi \cdot (12r - 3r^2)$$

$$V''(r) = \pi \cdot (12 - 6r)$$

Stacionarne točke: $r_1 = 0$, $r_2 = 4$

$$V''(0) = 12\pi > 0, \quad V''(4) = -24\pi < 0$$

Funkcija ima maksimalnu vrijednost kada je $r = 4$. Pri tome je $v = 2$, a volumen iznosi: $V = 32\pi \approx 100.48$

[Animacija u programu dinamičke geometrije.](#)

Jednadžbe...

Primjer: Za koje vrijednosti realnog broja a jednadžba:

$$|x + 2| = ax + 1$$

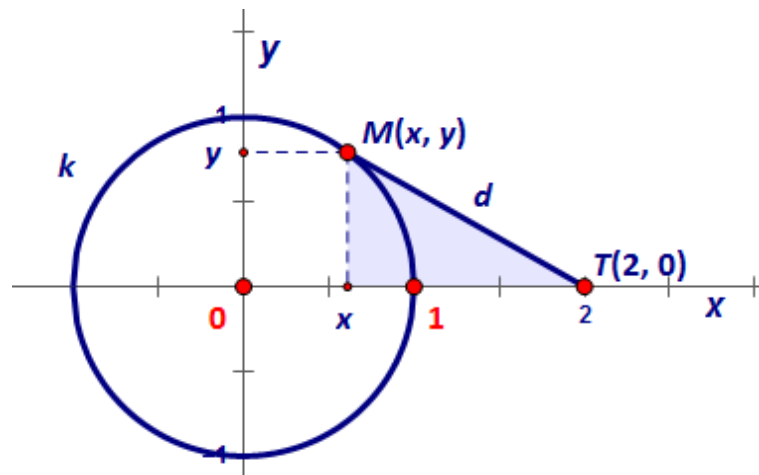
ima jedinstveno rješenje?

Proceduralnim rješavanjem u razmatranju dvaju slučajeva, dobiva se da jednadžba ima jedinstveno rješenje za: $|a| > 1$, $a = -1$ i $a = 0.5$.

Do rješenja na [drugi način](#).

Otkrijte grešku...

Koja točka kružnice $x^2 + y^2 = 1$ je najbliža točki $T(2, 0)$.

Rješenje: Na kružnici k ne postoji točka koja je najbliža točki T .

Objašnjenje: Neka je $M(x, y)$ proizvoljna točka kružnice k .

Udaljenost između točaka M i T označimo sa d . Prema Pitagorinu poučku, kvadrat te udaljenosti je:

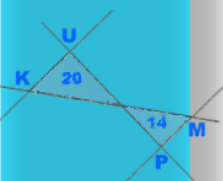
$$d^2 = (2-x)^2 + y^2, \quad d^2 = (2-x)^2 + (1-x^2)$$

$$d^2 = 5 - 4x$$

Udaljenost d je minimalna kada je d^2 minimalan. Izraz d^2 predstavlja linearnu funkciju, a kako linearna funkcija nema ni minimalnu ni maksimalnu vrijednost, zaključujemo da ne postoji minimalna vrijednost d , tj. na kružnici ne postoji točka M koja je od točke T minimalno udaljena.

Zavod
Republike
Slovenije
za solstvo

Za kraj...

Rasplet priče o caru, s početka

Da je Car bio spretan ipak se mogao izvući da je tražio od Seta da sam sebi odbroji zrna koja zaslužuje.

Jer, kada bi u svakoj sekundi odbrojio jedno zrno tada bi mu za **86 400 zrna** trebao jedan **cijeli dan i noć**. U **80 godina** bi na takav način odbrojio **6 912 000 zrna** što stane na manje od pola šahovske ploče.

To znači da za života ne bi mogao sve odbrojiti.

Učenjem matematike neče svi učenici postati vrsni matematičari, ali bi svi nakon 12 godina matematičkog obrazovanja trebali biti barem matematički pismeni.

No, jesu li?